

ІЛЛЯ ВОЛОДИМИРОВИЧ ШМАГАЙЛО,*Донецький державний університет внутрішніх справ;* <https://orcid.org/0009-0001-6150-6035>,*e-mail: ilya.tsc@gmail.com*

ПРАВООХОРОННА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Національна гвардія була створена ще на початку незалежності України, однак почала свій розвиток лише після 2014 року. Її функціонування зумовлено загрозою публічній безпеці й порядку держави, зокрема з боку російської федерації. Національна гвардія України є військовим формуванням, яке виконує правоохоронні функції та демонструє свій потенціал в умовах воєнного стану. У зв'язку зі специфічністю структури згаданого формування досліджено поняття «правоохоронна функція» та «правоохоронна діяльність». Правоохоронна діяльність під час воєнного стану полягає у здійсненні дій спеціально уповноваженими органами, які спрямовані на захист прав, свобод та інтересів громадян, інтересів держави та відповідають зазначеній у законі формі, враховуючи дію воєнного стану. Зазначено, що Національна гвардія України має низку особливостей, серед яких адаптивність, здійснення превентивної діяльності та нерозривний зв'язок зі сферою зв'язку та комунікацій. Правоохоронна діяльність Національної гвардії України є багатовекторною, що підкреслює унікальну роль цього органу як гібридної структури, яка ефективно поєднує військові та правоохоронні функції в умовах комплексних загроз національній безпеці.

На основі виокремлених особливостей сформульовано напрями вдосконалення діяльності Національної гвардії України як суб'єкта правоохоронної діяльності. По-перше, інтегрування успішного закордонного досвіду в вітчизняну структуру організації Національної гвардії України, адже у багатьох розвинених країнах існують військові формування, які реалізують схожі функції, проте мають більший досвід та інший набір повноважень. По-друге, розвиток інформаційного простору та прозорості, оскільки саме завдяки цьому можливо збудувати довірчі відносини між Національною гвардією України та населенням. По-третє, приділення особливої уваги цифровізації та диджиталізації діяльності Національної гвардії України як суб'єкта правоохоронної діяльності, що також слід пов'язати з підвищенням компетентності військовослужбовців та працівників Національної гвардії України з питань побудови інклюзивного безпекового середовища.

Ключові слова: *Національна гвардія України, правоохоронна діяльність, воєнний стан, правоохоронні органи, правоохоронна функція.*

Оригінальна стаття

ВСТУП. Національну гвардію України було засновано згідно із Законом України «Про Національну гвардію України», ухваленим 4 листопада 1991 року. У 1990-х роках вона діяла як незалежна силова структура, але 11 січня 2000 року її було ліквідовано відповідно до Закону України «Про розформування Національної гвардії України». Однак російська агресія у 2014 році змусила Верховну Раду України поновити роботу Національної гвардії України, визначивши її як військове формування, що виконує правоохоронні функції.

Створення Національної гвардії України було зумовлено тодішньою загрозою публічній безпеці та порядку держави. Однак сьогодні це питання залишається актуальним і продовжує посідати провідне місце серед сучасних проблем, пов'язаних з адміністратив-

но-правовою діяльністю. Вітчизняні науковці та дослідники активно вивчають і розробляють інноваційні підходи, спрямовані на підвищення ефективності заходів із забезпечення публічної безпеки та правопорядку в Україні. Їхні зусилля зосереджені на вдосконаленні правових механізмів, упровадженні сучасних технологій і розвитку нових стратегій для реагування на виклики. Одним із таких аспектів є вивчення правоохоронної діяльності Національної гвардії України в умовах воєнного стану, адже вона є доволі молодим військовим формуванням, яке активно розвивається останніми роками.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. *Мета статті полягає в дослідженні правоохоронної діяльності Національної гвардії України в умовах воєнного стану та розробленні*

пропозицій щодо покращення цієї діяльності. Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити такі завдання: з'ясувати зміст поняття «правоохоронна функція»; проаналізувати поняття «правоохоронна діяльність» як правову категорію; виокремити особливості здійснення правоохоронної діяльності Національною гвардією України в умовах воєнного стану.

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ. порушені у статті питання досліджено за допомогою певного набору методів наукового пізнання. Так, метод аналізу та синтезу застосовано для з'ясування змісту поняття «правоохоронна функція». Порівняльний метод використано для визначення сутності правоохоронної діяльності як правової категорії. Для виокремлення особливостей здійснення правоохоронної діяльності Національною гвардією України в умовах воєнного стану застосовано системно-структурний метод.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДИСКУСІЯ. Для сучасного світу характерними є динамічний розвиток, зміна політичної та економічної обстановки, пропагування нових ідей та стратегій побудови суспільства. Однак, попри значний прогрес геополітичних відносин, залишаються невирішеними розбіжності, пов'язані з відмінностями в національних інтересах багатьох сусідніх держав, а також деяких провідних країн світу, які мають власні мотиви брати участь у конфліктах у конкретних регіонах. Така ситуація зумовлена низкою чинників: загостренням боротьби за доступ до природних ресурсів і контроль над ними; розробкою нового озброєння завдяки технологічному прогресу; збільшенням кількості нестабільних регіонів, що заявляють про свої інтереси; поширенням терористичних організацій та активізацією старих заморожених конфліктів. Через ці фактори перед державами світу постає питання про забезпечення глобальної та регіональної стабільності, яке вони вирішують шляхом підвищення військової безпеки держави та збереження обороноздатності країни.

Підвищення військової безпеки виражається у потребі реформування та розвитку всього сектору безпеки й оборони з метою підвищення його готовності протистояти сучасним небезпекам і загрозам (Kosevtsov et al., 2020, p. 17).

Так, у 2014 році Верховна Рада України ухвалила рішення про відновлення Національної гвардії України (далі – НГУ), яка була ліквідована у 2000 році. Це рішення стало відповіддю на погіршення військово-політичної

ситуації в країні, викликаному подіями після Революції гідності. У межах реформи НГУ отримала подвійний функціонал: виконання військових завдань та здійснення правоохоронної діяльності, що дозволило адаптувати її до нових викликів і забезпечити ефективне реагування на внутрішні та зовнішні загрози (Мох, Мукоїда, 2020, с. 108).

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про Національну гвардію України» НГУ є військовим формуванням із правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами – із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій¹.

Ми розділяємо думку М. Криштановича (2020, с. 193), що проблеми публічної безпеки, включаючи забезпечення та захист прав і свобод людини та громадянина, завжди належали до сфери відповідальності різних органів державної влади, оскільки завдання, які потребують вирішення в системі публічної безпеки, вимагають узгодженості у поведінці всіх суб'єктів її гарантування. У зв'язку із цим держава акцентує увагу на важливості розбудови системи правоохоронних органів, до яких також належить НГУ.

О. Швець (2020, с. 238) слушно звертає увагу на те, що рівень життя людини в суспільстві значною мірою залежить від відчуття безпеки, яке може виражатися у захисті життя та здоров'я, забезпеченні права власності, а також можливості реалізувати свої громадянські права та особисті інтереси. Гарантом безпеки для громадян виступає держава, що санкціонує відповідні обов'язкові правила поведінки, закріпленні у відповідних нормативно-правових актах. Отже, забезпечення громадського порядку та попередження хаосу покладається на правоохоронні органи, які слідкують за дотриманням норм права та припиняють їхнє порушення.

¹ Про Національну гвардію України : Закон України від 13.03.2014 № 876-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18> (дата звернення: 22.09.2024).

Правоохоронна функція як правова категорія має безліч тлумачень у юридичній літературі. Відповідно до Сучасного тлумачного словника української мови термін «функція» має кілька значень, зокрема діяльність або обов'язки когось чи чогось, а також коло його занять (Дубічинський, 2006, с. 912). У дослідженні Я. Колесника (2021, с. 12) чітко простежується сутність правоохоронної функції через її принципи:

- категорія, що відображає спеціалізований напрям діяльності;
- вказана функція має відповідний специфічний набір інструментів, які безпосередньо впливають на суспільство;
- ця категорія є вузькопрофільною, тому застосовується лише в обмеженому колі суспільних відносин.

З огляду на вищевикладене можна охарактеризувати правоохоронну функцію як правову категорію, що має нерозривний зв'язок із діяльністю правоохоронних органів, які виконують поставлені перед ними завдання для забезпечення громадського порядку та безпеки.

Натомість категорія «правоохоронна діяльність» розглядається в низці наукових праць відповідно до індивідуальних підходів авторів.

М. Ковалів, С. Єсімов та Ю. Лозинський (2018, с. 52) за змістом правоохоронну діяльність поділяють на два види: 1) у широкому розумінні – охорона права від посягань, коли кожен орган держави здійснює правоохоронну діяльність у межах своєї компетенції; 2) у вузькому розумінні – це спеціалізована діяльність із правової охорони суспільних відносин, яку здійснюють спеціально створені для цього органи держави – правоохоронні органи. Змістом правоохоронної діяльності у вузькому розумінні, на думку вчених, є такі дії: а) нагляд за виконанням правових вимог; б) дослідження обставин діянь, які мають деліктний характер; в) ухвалення рішень у справах про порушення прав і свобод; г) втілення ухвалених рішень у життя (Ковалів, Єсімов, Лозинський, 2018, с. 54).

С. Риб'янець (2020, с. 12) визначає правоохоронну діяльність як державну діяльність спеціально уповноважених державних та недержавних органів, що здійснюється з метою забезпечення дотримання прав та свобод фізичних і юридичних осіб, а також законності й правопорядку шляхом застосування юридичних заходів впливу у суворій відповідності до закону та при неухильному дотриманні встановленого ним порядку.

Крім того, науковець характеризує цю категорію через притаманні їй ознаки:

1) така діяльність здійснюється за допомогою обмеженої кількості методів, а саме застосування юридичних заходів впливу, наприклад державного примусу та стягнення;

2) юридичні заходи впливу, які застосовують у процесі здійснення такої діяльності, мають підпадати під вимоги чинних законів та інших нормативно-правових актів, що гарантує законність і обґрунтованість кожної дії;

3) правоохоронна діяльність реалізується в чітко встановленому законом порядку, з дотриманням визначених процедур, що сприяє стабільності та передбачуваності правового середовища;

4) реалізація цієї діяльності покладається насамперед на спеціально уповноважені державні органи, які комплектуються професійно підготовленими працівниками, що забезпечує високу кваліфікацію та ефективність виконання завдань правоохоронної сфери. Це також включає навчання та постійну підготовку персоналу для підтримки високих стандартів виконання функцій правоохоронної діяльності (Риб'янець, 2020, с. 12).

Інші науковці характеризують правоохоронну діяльність через її мету. Наприклад, О. Валуйко та О. Дручек (2020, с. 97) вважають, що правоохоронна діяльність – це вид державної діяльності, яка здійснюється з метою охорони права спеціально уповноваженими органами шляхом застосування юридичних засобів впливу у суворій відповідності до закону.

Підхід А. Кучука (2007, с. 11) відображає зв'язок мети та завдань правоохоронної діяльності. Так, він вважає, що мета такої діяльності полягає в охороні прав і свобод людини та громадянина, громадського порядку; забезпеченні громадської безпеки; підтриманні правопорядку; втіленні в життя принципу верховенства права. Досягнення цієї мети забезпечується через виконання визначених державою та суспільством завдань і функцій, які покладаються на такий вид діяльності. Це включає не лише реалізацію конкретних завдань, а й сприяння загальному розвитку правопорядку та стабільності в державі, забезпечення громадянських прав та свобод, а також ефективне реагування на виклики, що виникають у процесі розвитку суспільства.

А. Куліш, В. Миргород-Карпова та Д. Мурач (2022, с. 45) завданням правоохоронної діяльності називають захист прав громадян держави різними формами та методами, передбаченими законом. Однак досягнення мети правоохоронної діяльності забезпечується не лише виконанням завдань, а й через її функції, зокрема:

- 1) вжиття профілактичних заходів з метою запобігання порушенням прав і свобод;
- 2) виявлення фактів, що вказують на порушення права;
- 3) припинення дій, які пов'язані з порушенням прав;
- 4) розслідування справ, де права були порушені;
- 5) відновлення порушеного права;
- 6) застосування санкцій та їхнє виконання під час порушення прав (Кунев, Кунева, 2012, с. 73).

Отже, реалізація функцій правоохоронної діяльності має дві основні складові: перша функція спрямована на виявлення, припинення та відновлення порушених прав (мається на увазі не лише виявлення фактів порушення прав, а й оперативне втручання з метою зупинення правопорушень і поновлення порушених прав та інтересів); друга функція проявляється під час застосування санкції до осіб, які порушили норми права, що є необхідною умовою для підтримання правопорядку. Інакше кажучи, через виконання функцій правоохоронної діяльності припиняються незаконні дії одних суб'єктів, відновлюються права та законні інтереси інших і передусім забезпечується загальне дотримання законності. Такий підхід сприяє зміцненню правопорядку та пануванню права в усіх сферах суспільного життя (Субота, 2020, с. 36).

Однак зміст категорії «правоохоронна діяльність» зазнав певних змін унаслідок запровадження режиму воєнного стану на території України¹. Вперше воєнний стан був оголошений Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 26 листопада 2018 року, проте тоді цей режим поширювався лише на 10 областей України (Вінницьку, Луганську, Миколаївську, Одеську, Сумську, Харківську, Чернігівську, а також Донецьку, Запорізьку, Херсонську та внутрішні води України Азово-Керченської акваторії) та тривав 30 днів. Воєнний стан був уведений у відповідь на збройну агресію з боку російської федерації, яка сталася 25 листопада 2018 року поблизу Керченської протоки, коли були атаковані кораблі Військово-Морських Сил Збройних Сил України².

¹ Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19> (дата звернення: 22.09.2024).

² Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 26.11.2018 № 393/2018 // БД «Законодавство України» / ВР

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/2018> (дата звернення: 22.09.2024).

На жаль, це був не останній випадок, коли на території України був запроваджений режим воєнного стану. Адже Указом Президента України 24 лютого 2022 року був введений воєнний стан на всій території держави у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України³. Відповідно були посилені заходи безпеки та оборони, що безпосередньо вплинуло на здійснення правоохоронної функції визначеними законом органами.

О. Дручек, О. Волуйко та В. Вакаров (2024, с. 48) розглядають поняття «правоохоронна діяльність» в умовах воєнного стану у двох значеннях: у широкому – діяльність усіх державних органів та недержавних організацій щодо забезпечення дотримання прав і свобод громадян, їх реалізації, забезпечення законності та правопорядку, яка реалізується в контексті й з урахуванням змісту дії норм правового режиму воєнного стану; у вузькому – діяльність спеціально уповноважених (правоохоронних) органів з метою охорони прав і свобод громадян, забезпечення законності та правопорядку, що реалізується в установленій законом формі та в межах повноважень, наданих цим органам, у контексті й з урахуванням дії норм правового режиму воєнного стану в Україні.

Головною відмінністю правоохоронної діяльності в мирний та воєнний час є її спрямованість, що зумовлена відповідними завданнями. Така діяльність в умовах воєнного стану спрямована на:

а) попередження та протидію внутрішнім загрозам воєнного стану (мародерство, незаконний обіг зброї, диверсії тощо);

б) сприяння та організацію спільних дій відповідно до визначених повноважень для виконання завдань, які постають перед силами безпеки та оборони;

в) дотримання законності та правопорядку (дотримання комендантської години, контроль за режимом в'їзду та виїзду громадян);

г) підтримання громадського порядку на високому рівні для забезпечення стабільності й належного функціонування держави (Дручек, Волуйко, Вакаров, 2024, с. 48).

Зважаючи на вищенаведене, доречно буде зазначити, що правоохоронна діяльність є одним із головних гарантів права, оскільки її

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/2018> (дата звернення: 22.09.2024).

³ Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022> (дата звернення: 22.09.2024).

сутність безпосередньо пов'язана з охоронною правових норм. Саме вона забезпечує реалізацію правових приписів, є частиною системи нагляду за виконанням нормативно-правових актів, оскільки право не зможе ефективно функціонувати без правоохоронної діяльності. Отже, правоохоронна діяльність під час воєнного стану полягає у здійсненні спеціально уповноваженими органами дій, які спрямовані на захист прав, свобод та інтересів громадян, інтересів держави та відповідають зазначеній у законі формі, враховуючи дію воєнного стану.

Своєю чергою, виходячи зі змісту правоохоронної діяльності, а також призначення та завдань НГУ, можна стверджувати, що її правоохоронні функції становлять основу діяльності. Національна гвардія України має певну специфіку організації, оскільки є військовим формуванням, проте наділена також правоохоронними функціями, що позначається на її безпосередніх завданнях та функціях (Чишко, 2019, с. 58). Необхідно наголосити, що належність НГУ до правоохоронних органів визначає збіг її завдань із завданнями, характерними для правоохоронної діяльності. Дослідження цих завдань має неабияке теоретичне та практичне значення, оскільки дозволяє глибше оцінити природу і зміст діяльності НГУ як важливого суб'єкта правоохоронної системи, що відіграє значну роль у забезпеченні громадського порядку та національної безпеки (Морквін, 2023, с. 75).

Основоположним нормативно-правовим актом, що регулює діяльність НГУ, є Закон України «Про Національну гвардію України» (далі – Закон). Цей законодавчий акт передбачає створення нової військової структури на основі наявних з'єднань і частин внутрішніх військ України, результатом чого стало народження нового військового формування із суттєво розширеними функціями, завданнями та повноваженнями.

Відповідно до ст. 2 Закону НГУ наділена суто правоохоронними функціями, зокрема: охорона громадського порядку, забезпечення захисту й охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян; участь у забезпеченні громадської безпеки та охороні громадського порядку під час проведення зборів, мітингів, походів, демонстрацій та інших масових заходів, що створюють небезпеку для життя та здоров'я громадян; участь у припиненні масових заворушень.

Забезпечення громадської безпеки здійснюється шляхом залучення відповідних підрозділів НГУ та використання інструментів, передбачених чинним законодавством. Така діяльність сприяє ефективній протидії зло-

чинності та є однією з ключових умов забезпечення громадського порядку. Роль НГУ в цьому контексті полягає у створенні умов для формування безпечного середовища життєдіяльності, що є основою загальної безпеки на території України. Крім того, НГУ інтегрує сучасну систему внутрішньої безпеки, яка виступає важливим фактором стримування збройної агресії з боку російської федерації. Варто зауважити, що підрозділи НГУ активно співпрацюють з органами Національної поліції для забезпечення охорони громадського порядку та безпеки. Вони спільно беруть участь у профілактичних і пошукових заходах по всій території України, виконують службово-бойові завдання під час ускладнення оперативної обстановки у прикордонних регіонах, надають допомогу Державній прикордонній службі України, а також залучаються до інших важливих завдань у забезпеченні національної безпеки (Толстонов, 2020, с. 126).

Ще однією не менш важливою функцією Національної гвардії є участь у припиненні масових заворушень. Якщо характеризувати це явище як кримінальне діяння, то масові заворушення – це організоване вчинення дій, які спрямовані проти громадського порядку і моральності та супроводжуються насильством, погромами, підпалами, знищенням майна, захопленням будівель або споруд тощо. Попри свій соціальний характер, масові заворушення характеризуються іншими ознаками, зокрема протиправністю, суспільною небезпекою, караністю. Таким чином, їхня природа зумовлює потребу в реагуванні правоохоронних органів, зокрема НГУ, адже такі явища суперечать поняттю порядку (Кобзар, Ромашко, 2023, с. 22). Щодо реалізації цієї функції в період дії воєнного стану, закономірно, що повноваження НГУ набувають більш суворого характеру. Припинення масових заворушень здійснюється в умовах підвищеної загрози диверсій та цілеспрямованих операцій, спрямованих на піддрив державності. Водночас правовий режим воєнного стану суттєво обмежує можливість раптових масових заворушень, оскільки інститут мирних зібрань у районах активного ведення бойових дій нині не використовується громадянами та заборонений рішеннями голів військових адміністрацій (Кобзар, Ромашко, 2024, с. 71).

Як було зазначено раніше, НГУ має певну специфіку в організації та повноваженнях, які пов'язані з правовим режимом у державі. Так, у мирний час НГУ є складовою сил безпеки і виконує правоохоронні функції, розвиваючи спроможності, необхідні для ефективного виконання завдань у складі сил оборони. Однак

із запровадженням режиму воєнного стану вона приводиться в повну бойову готовність для виконання завдань в умовах дії цього режиму. У цей період НГУ інтегрується до складу сил оборони, виконує специфічні завдання, пов'язані з національною безпекою, та підпорядковується вимогам, викладеним у законах України «Про правовий режим воєнного стану» та «Про Національну гвардію України». Це дозволяє НГУ ефективно адаптуватися до нових умов, забезпечуючи не лише внутрішню безпеку, а й захист державного суверенітету в умовах збройної агресії.

Як правоохоронний орган НГУ пройшла через низку реформ, які суттєво вплинули на її функціональні особливості. Зокрема, вона виконує такі завдання:

- 1) протидіє збройній агресії та захищає конституційний лад і територіальну цілісність держави від зовнішніх посягань;
- 2) бере участь у локалізації збройних конфліктів та запобіганні провокаціям на державному кордоні;
- 3) залучається до відновлення конституційного правопорядку в разі спроби насильницького захоплення державної влади;
- 4) здійснює виконання завдань у період воєнного стану;
- 5) здійснює заходи з територіальної оборони та охорони стратегічних об'єктів;
- 6) бере участь у забезпеченні громадської безпеки та порядку, зокрема в умовах надзвичайного стану або в зонах надзвичайної екологічної ситуації (Мальцев, 2024, с. 60).

Оголошення воєнного стану сприяло розширенню повноважень НГУ, регламентованих відповідними нормативно-правовими актами. Одним із них є розпорядження Кабінету Міністрів України «Питання запровадження та забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 181-р, яке розподіляє сили та засоби держави для здійснення заходів, що мають на меті забезпечення безпеки та дотримання громадського порядку. Національна гвардія України братиме участь у частині цих заходів, а саме у:

– встановленні посиленої охорони важливих об'єктів національної економіки та об'єктів, що забезпечують життєдіяльність населення, і введенні особливого режиму їхньої роботи;

– перевірці документів в осіб, а в разі потреби проведенні огляду речей, транспортних засобів, багажу та вантажів, службових приміщень і житла громадян, за винятком обмежень, встановлених Конституцією України;

– забороні громадянам, які перебувають на військовому або спеціальному обліку в Міністерстві оборони України, Службі безпеки України чи Службі зовнішньої розвідки, змінювати місце проживання (місце перебування) без дозволу військового комісара або керівника відповідного органу Служби безпеки України чи Служби зовнішньої розвідки; обмеженні проходження альтернативної (невійськової) служби;

– здійсненні заходів, передбачених нормами міжнародного гуманітарного права, зокрема щодо дотримання прав військовополонених та цивільних осіб;

– вжитті додаткових заходів із посилення охорони державної таємниці¹.

Наведені заходи співзвучні з напрямками реалізації правоохоронної функції держави, а саме: організацією запобігання повторній окупації деокупованих територій, а також створенням основних механізмів і структурних підрозділів правоохоронних органів для забезпечення дотримання невід'ємних і таких, що не можуть бути обмежені, прав і свобод людини й громадянина як на всій території держави, так і насамперед на деокупованих територіях (Drozd et al., 2022, p. 578).

На момент продовження бойових дій правоохоронна та військова функції НГУ тісно взаємопов'язані, що проявляється у виконанні таких завдань:

- 1) участь у бойових діях на лінії зіткнення;
- 2) проведення наступальних операцій;
- 3) виявлення та нейтралізація позицій сепаратистських угруповань;
- 4) блокування розташувань незаконних збройних формувань;
- 5) виконання завдань з територіальної оборони.

Водночас НГУ продовжує виконувати повний спектр стандартних службово-бойових завдань правоохоронного характеру, спрямованих на забезпечення правопорядку та безпеки на території держави (Мальцев, 2024, с. 60).

Сучасні конфлікти суттєво відрізняються від попередніх війн та революцій, оскільки зараз акцент зміщується з військових методів у бік цивільної сфери. Хоча військова сила, озброєння та інші військові засоби залишаються важливими в розгортанні конфлікту, до

¹ Питання запровадження та забезпечення здійснення заходів правового режиму воєнного стану в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.02.2022 року № 181-р // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/181-2022-p> (дата звернення: 22.09.2022).

них дедалі частіше додаються політичні, економічні, інформаційні та інші інструменти впливу. На думку військового аналітика і теоретика Ф. Гоффмана (2007), тенденція до конвергенції в сучасних конфліктах, яка проявляється у зближенні та взаємопроникненні (поєднанні) вищезазначених аспектів війни, є принципово новою характеристикою сучасних війн. Він також звертає увагу, що межі між урядовими та неурядовими учасниками бойових дій поступово стираються. Така тенденція змінює загальноприйнятну структуру ведення війни, а традиційні категоріальні відмінності між тероризмом, звичайними бойовими діями, злочинністю та нерегулярними війнами втрачають своє практичне значення. Наведені твердження зумовлюють необхідність створення системи управління для протидії гібридним війнам, здатної координувати багатомісильні сили та засоби в усіх сферах, що потребують захисту. Адже забезпечення глобальної та регіональної стабільності стає неможливим без підвищення військової безпеки держави, підтримання стану обороноздатності країни, яка забезпечує запобігання збройним конфліктам і припинення можливої військової агресії.

На наше переконання, НГУ є військовим формуванням, здатним ефективно діяти в умовах гібридного воєнного конфлікту, яким нині є повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Це пов'язано з особливостями правоохоронної функції НГУ, серед яких адаптивність, здійснення превентивної діяльності та нерозривний зв'язок зі сферою зв'язку та комунікацій.

Перша та основна ознака правоохоронної діяльності НГУ – адаптивність. Так, Д. Александров, І. Охріменко та О. Дрозд (2017, с. 35) визначають адаптивність як важливий компонент, що охоплює всі аспекти як структури особистості, так і ключових сфер діяльності, а також складну інтегративну якість, що формується на основі психологічного профілю працівників правоохоронних органів. Адаптивність передбачає не лише здатність до реагування на зміни, а й готовність до частих, непередбачуваних змін у характері та напрямках правоохоронної діяльності, які покладаються на НГУ. Це може включати зміни в паролях, розпізнавальних знаках, територіях несення служби, місцях дислокації, часових рамках служби, а також коригування зон відповідальності та оперативного реагування. Така гнучкість є необхідною для забезпечення ефективності та швидкості реагування у складних і динамічних умовах.

Національна гвардія України як самостійно, так і у взаємодії з іншими підрозділами сектору безпеки та оборони виконує в районах проведення операції Об'єднаних сил як військові, так і правоохоронні функції, що пов'язані з обмеженням прав і свобод громадян. Зокрема, це включає ізоляцію районів збройного конфлікту, запобігання несанкціонованому ввезенню та вивезенню зброї, боєприпасів, вибухових та наркотичних речовин, а також виявлення осіб, причетних до незаконних збройних формувань та протиправної діяльності в Донецькій та Луганській областях. Крім того, НГУ провадить контрдиверсійну боротьбу, охороняє громадський порядок та забезпечує громадську безпеку в населених пунктах, забезпечує діяльність судів, конвоювання осіб, які перебувають під вартою або засуджені до позбавлення волі, охороняє важливі об'єкти та опорні пункти на другому й третьому рубежах оборони. Одним із важливих завдань є також посилення охорони державного кордону України для забезпечення національної безпеки (Аллеров, Кривенко, 2018, с. 7).

Інтеграція військових та правоохоронних функцій НГУ яскраво демонструється на прикладі бойових дій, які нині тривають у Донецькій, Луганській, Запорізькій, Херсонській та інших областях (Мальцев, 2024, с. 60).

Так, у червні 2024 року бійці 31-ї бригади НГУ знищили ворожий штурмовий літак Су-25 у Донецькій області за допомогою переносного зенітно-ракетного комплексу «Ігла» (Гурковська, 2024). Станом на квітень 2022 року підрозділи НГУ затримали 1 733 особи, з яких 170 – представники диверсійно-розвідувальних груп, їх було передано Службі безпеки України. Також у затриманих вилучили 33 одиниці вогнепальної зброї й майже 500 набоїв, 15 одиниць холодної зброї, 29 гранат і більше кілограма наркотиків¹.

Ще однією особливістю правоохоронної функції НГУ є превентивна, або попереджувальна, діяльність. У специфічних умовах воєнного стану підходи до організації та методології правоохоронної діяльності зазнали значних змін, що прямо передбачено п. 3 ч. 1 ст. 12 Закону, який зобов'язує вживати заходів, спрямованих на запобігання кримінальним і адміністративним правопорушенням та їх виявлення. Перебування цивільного населення в умовах

¹ Нацгвардійці з початку повномасштабного вторгнення РФ виявили 170 диверсантів // Укрінформ : сайт. 20.04.2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3462535-nacgvardijci-z-pocatku-povnomasstabnogo-vtorgnenna-rf-viavili-170-diversantiv.html> (дата звернення: 22.09.2024).

постійної тривожності, ускладнення доступу до психологічної допомоги, а також висока напруга, характерна для періоду воєнного стану, актуалізують потребу у впровадженні комплексних заходів превентивного характеру. Це включає проведення тематичних виставок, лекцій, тренінгів, перегляд тематичних фільмів, а також інші форми просвітницької роботи, які допомагають підвищити правову обізнаність населення та зміцнити міжвідомчу взаємодію для ефективного запобігання правопорушенням (Музичук, Чишко, 2023, с. 234).

Правоохоронна діяльність у симбіозі зі сферою стратегічних комунікацій є ще однією особливістю правоохоронної функції НГУ. Як зазначають А. Носач, І. Остапенко та Є. Жукова (2022, р. 424), в умовах воєнного стану питання державного управління стратегічними комунікаціями набуло особливої актуальності. Формування надійного та прозорого інформаційного простору потребує зважених кроків й ефективної стратегії, яку держава повинна реалізовувати через правоохоронні органи. У епоху інформаційного суспільства, коли населення потребує інформування щодо перебігу війни, слід приділяти окрему увагу протидії поширенню фейкових новин та створенню надійних каналів інформації.

Національна гвардія України охороняє інформаційний простір завдяки стратегічним комунікаціям. Зокрема, проводяться регулярні брифінги, пресконференції керівництва Міністерства внутрішніх справ України, командувача Національної гвардії України, речника Національної гвардії України та інших посадових осіб, відповідальних за комунікації на рівні оперативно-територіальних об'єднань, з'єднань, військових частин, закладів вищої освіти та інших підрозділів НГУ. Саме це розкриває НГУ як сучасне військове формування, що розвивається відповідно до викликів сьогодення. Такий вектор на диджиталізацію сприяє налагодженню зв'язків із громадськістю, формує позитивний імідж та підвищує репутацію серед інших військових підрозділів (Музичук, Чишко, 2023, с. 234).

Наведені особливості діяльності НГУ як військового формування, що виконує правоохоронні функції, вказують на багатовекторність та унікальність її гібридної структури, яка здатна ефективно працювати в умовах комплексних загроз національній безпеці (Левченко, Чубіна, 2023).

ВИСНОВКИ. Правоохоронна діяльність в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні має певні особливості, що об'єктивовано в її завданнях, змісті, а також у формах та напрямках реалізації. Правоохоронна діяльність під час воєнного стану полягає у здійсненні дій спеціально уповноважених органів, які спрямовані на захист прав, свобод та інтересів громадян, інтересів держави та відповідають зазначеній у законі формі.

Національна гвардія України є військовим формуванням, здатним ефективно діяти в умовах гібридного воєнного конфлікту, яким є повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну. Це пов'язано з характерними особливостями діяльності НГУ – адаптивністю, здійсненням превентивної діяльності та нерозривним зв'язком зі сферою зв'язку та комунікацій.

На основі виокремлених особливостей були визначені ключові напрями вдосконалення діяльності НГУ як суб'єкта правоохоронної діяльності. По-перше, інтегрування успішного зарубіжного досвіду у структуру організації НГУ, адже в багатьох розвинених країнах існують військові формування, що реалізують схожі функції, проте мають більший досвід та інші повноваження. По-друге, продовження розвитку інформаційного простору та прозорості в ньому, оскільки саме завдяки йому можливо збудувати довірчі відносини між НГУ та населенням. По-третє, приділення особливої уваги диджиталізації діяльності НГУ як суб'єкта правоохоронної діяльності, що пов'язане з покращенням компетентності військовослужбовців та працівників НГУ в питаннях побудови інклюзивного безпекового середовища.

СПИСОК БІБЛІОГРАФІЧНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Александров Д. О., Охріменко І. М., Дрозд О. Ю. Особливості професійно-психологічної адаптації працівників національної поліції України до правоохоронної діяльності. *Science and Education*. 2017. Вип 11. С. 35–45. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-11-4>.
2. Аллеров Ю. В., Кривенко О. В. Роль і місце Національної гвардії України у структурі сектору національної безпеки і оборони України. *Наука і оборона*. 2018. № 3. С. 3–9.
3. Валушко О., Дручек О. Поняття правоохоронної діяльності та правоохоронних органів у світлі концепції національної безпеки України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 10. С. 95–100. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.10.16>.
4. Гурковська Н. Нацгвардія знищила Су-25 у Донецькій області з «Ігли» (відео) // РБК-Україна : сайт. 28.06.2024. URL: <https://www.rbc.ua/rus/news/natsgvardiya-znishchila-su-25-donetskiy-oblasti-1719562719.html> (дата звернення: 22.09.2024).

5. Дручек О. В., Волуйко О. М., Вакаров В. В. Правоохоронна діяльність в умовах правового режиму воєнного стану в Україні: особливості реалізації. *Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України*. 2024. № 1. С. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2024.43-51>.
6. Кобзар О., Ромашко О. Аналіз змісту і сутності масових заворушень як об'єкта припинення підрозділами Національної гвардії України. *Честь і закон*. 2023. № 2. С. 19–23. DOI: <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2023/2/85/282526>.
7. Кобзар О., Ромашко О. Повноваження Національної гвардії України щодо припинення масових заворушень в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. *Науковий вісник Київського інституту Національної гвардії України*. 2024. № 1. С. 68–73. DOI: <https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2024.68-73>.
8. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Лозинський Ю. Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності : навч. посіб. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 323 с.
9. Колесник Я. В. Принципи реалізації правоохоронної функції держави органами Національної поліції України : монографія. Одеса : Гельветика, 2021. 190 с.
10. Криштанович М. Ф. Функції Національної поліції України в системі забезпечення публічної безпеки й порядку в державі. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2 (25). С. 192–195. DOI: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.33>.
11. Куліш А. М., Миргород-Карпова В. В., Мурач Д. В. Гносеологічний аналіз категорії «правоохоронна діяльність». *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С. 43–48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/8>.
12. Кунєв Ю. Д., Кунєва З. Ю. Правоохоронна діяльність Митної служби: теоретичні аспекти. *Вісник Академії митної служби України. Серія «Право»*. 2012. № 2 (9). С. 72–77.
13. Кучук А. М. Теоретико-правові засади правоохоронної діяльності в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01. Київ, 2007. 20 с.
14. Левченко І., Чубіна Т. Сили територіальної оборони як феномен національного війська України (від грудня 2020 р. до сьогодні). *Східноєвропейський історичний вісник*. 2023. № 27. С. 236–248. DOI: <https://doi.org/10.24919/2519-058x.27.281537>.
15. Мальцев В. В. Місце Національної гвардії України в системі сил безпеки в умовах правового режиму надзвичайного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 59–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/12>.
16. Морквін Д. А. Адміністративно-правове забезпечення правоохоронної діяльності Національної гвардії України : дис. ... д-ра філософії : 081. Харків, 2023. 215 с.
17. Мох Т. П., Мукоїда Р. В. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України під час виконання службово-бойових завдань // Службово-бойова підготовка як основа професійної діяльності поліцейських : матеріали круглого столу (м. Одеса, 27 листоп. 2020 р.) // МВС України, Одес. держ. ун-т внутр. справ. Одеса, 2020. С. 108–120.
18. Музичук О. М., Чишко К. О. Особливості Національної гвардії України як суб'єкта правоохоронної діяльності. *Право. UA*. 2023. № 1. С. 231–237. DOI: <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2023.1.33>.
19. Риб'янець С. А. Конспект лекцій «Судові та правоохоронні органи України». Дніпро, 2020. 161 с.
20. Субота С. І. Аксиологічні засади правоохоронної діяльності в умовах розвитку громадянського суспільства. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 35–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/142>.
21. Сучасний тлумачний словник української мови: 65 000 слів / за ред. В. В. Дубічинського. Харків : Школа, 2006. 1008 с.
22. Толстонов Д. Ю. Нормативне регулювання діяльності Національної гвардії України по забезпеченню громадської безпеки // Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 13 берез. 2020 р.) / МВС України, Дніпропетров. держ. ун-т внутр. справ. Дніпро, 2020. С. 126–127.
23. Чишко К. О. Правоохоронна діяльність Національної гвардії України із забезпечення публічної безпеки і порядку: проблеми та шляхи їх вирішення. *Право і безпека*. 2019. № 2 (73). С. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2019.2.09>.
24. Швець О. М. Публічна безпека й порядок в умовах карантину. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 4. С. 238–241. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/57>.
25. Drozd O., Kobzar O., Romanov M., Hryhorii D., Pohoretskyi M. Aspects of implementation of the law enforcement function of the state under the legal regime of martial law in Ukraine. *Cuestiones Políticas*. 2022. Vol. 40, Iss. 75. Pp. 569–580. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.34>.
26. Hoffman F. G. Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars. Arlington, USA : Potomac Institute for Policy Studies, 2007. 72 p.

27. Kosevtsov V., Telelim V., Lobanov A., Punda Yu. Development and implementation of the target function in the decision-making process in the system of providing the military security of the state. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2020. Vol. 5, No. 3. Pp. 17–23. DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2020.215128>.

28. Nosach A., Ostapenko I., Zhukova Ye. Public administration of strategic communications: rethinking the issue in the context of the armed conflict. *Lex Humana*. 2022. No. 14 (2). Pp. 412–426. URL: <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2279> (дата звернення: 22.09.2024).

Надійшла до редакції: 02.10.2024

Прийнята до опублікування: 14.12.2024

REFERENCES

- Aleksandrov, D., Okhrimenko, I., & Drozd, O. (2017). Psychological adaptation of Ukrainian National Police officers for law enforcement activities. *Science and Education*, 11, 35–45. <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2017-11-4>.
- Allerov, Yu. V., & Kryvenko, O. V. (2018). The role and place of the National Guard of Ukraine in the structure of the national security and defence sector of Ukraine. *Science and Defence*, 3, 3–9.
- Chyshko, K. O. (2019). Law Enforcement Activity of the National Guard of Ukraine on Ensuring Public Security and Order: Problems and Ways of Their Solution. *Law and Safety*, 2(73), 58–62. <https://doi.org/10.32631/pb.2019.2.09>.
- Drozd, O., Kobzar, O., Romanov, M., Hryhorii, D., & Pohoretskyi, M. (2022). Aspects of implementation of the law enforcement function of the state under the legal regime of martial law in Ukraine. *Cuestiones Políticas*, 40(75), 569–580. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4075.34>.
- Druchek, O. V., Voluyko, O. M., & Vakarov, V. V. (2024). Law enforcement activities under the legal regime of martial law in Ukraine: peculiarities of implementation. *Scientific Bulletin of Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine*, 1, 43–51. <https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2024.43-51>.
- Dubichynskiy, V. V. (Ed.). (2006). *Modern Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language: 65,000 words*. Shkola.
- Hoffman, F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Potomac Institute for Policy Studies.
- Hurkovska, N. (2024, June 28). *National Guard destroys Su-25 in Donetsk region with Iгла (video)*. <https://www.rbc.ua/rus/news/natsgvardiya-znishchila-su-25-donetskiy-oblasti-1719562719.html>.
- Kobzar, O., & Romashko, O. (2023). Analysis of the content and essence of mass disturbance as an object of termination by units of the national guard of Ukraine. *Honor and Law*, 2, 19–23. <https://doi.org/10.33405/2078-7480/2023/2/85/282526>.
- Kobzar, O., & Romashko, O. (2024). The powers of the National Guard of Ukraine to suppress mass disorders under the legal regime of martial law in Ukraine. *Scientific Bulletin of Kyiv Institute of the National Guard of Ukraine*, 1, 68–73. <https://doi.org/10.59226/2786-6920.1.2024.68-73>.
- Kolesnyk, Ya. V. (2021). *Principles of implementation of the law enforcement function of the state by the bodies of the National Police of Ukraine*. Helvetyka.
- Kosevtsov, V., Telelim, V., Lobanov, A., & Punda, Yu. (2020). Development and implementation of the target function in the decision-making process in the system of providing the military security of the state. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 5(3), 17–23. <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2020.215128>.
- Kovaliv, M. V., Yesimov, S. S., & Lozynskiy, Yu. R. (2018). *Legal regulation of law enforcement activities*. LvDUVS.
- Kryshchanovych, M. F. (2020). Functions of the National Police of Ukraine in the system of public security and order in the state. *Public Administration and Customs Administration*, 2(25), 192–195. <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2020-2.33>.
- Kuchuk, A. M. (2007). *Theoretical and legal foundations of law enforcement activities in Ukraine* [Candidate thesis, Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine].
- Kulish, A. M., Myrhorod-Karpova, V. V., & Murach, D. V. (2022). Epistemological analysis of the category “law enforcement activity”. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 3, 43–48. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/8>.
- Kuniev, Yu. D., & Kunieva, Z. Yu. (2012). Law enforcement activities of the Customs Service: theoretical aspects. *Bulletin of the Academy of the Customs Service of Ukraine. Series “Law”*, 2(9), 72–77.
- Levchenko, I., & Chubina, T. (2023). Territorial defence forces as a phenomenon of the national army of Ukraine (from December of 2020 to the present day). *East European Historical Bulletin*, 27, 236–248. <https://doi.org/10.24919/2519-058x.27.281537>.

19. Maltsev, V. V. (2024). Place of the National Guard of Ukraine in the system of security forces under the legal regime of the emergency state. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 7, 59–61. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/12>.
20. Mokh, T. P., & Mukoida, R. V. (2020, November 27). *Administrative and legal status of the National Guard of Ukraine during the performance of service and combat missions* [Conference presentation abstract]. Round Table “Service and combat training as the basis of the professional activities of police officers”, Odesa, Ukraine.
21. Morkvin, D. A. (2023). *Administrative and legal support for law enforcement activities of the National Guard of Ukraine* [Doctor of Philosophy dissertation, Kharkiv National University of Internal Affairs].
22. Muzychuk, O. M., & Chyshko, K. O. (2023). Peculiarities of the National Guard of Ukraine as a law enforcement entity. *Law.UA*, 1, 231–237. <https://doi.org/10.32782/LAW.UA.2023.1.33>.
23. Nosach, A., Ostapenko, I., & Zhukova, Ye. (2022). Public administration of strategic communications: rethinking the issue in the context of the armed conflict. *Lex Humana*, 14(2), 412–426. <https://seer.ucp.br/seer/index.php/LexHumana/article/view/2279>.
24. Rybianets, S. A. (2020). *Lecture notes “Judicial and law enforcement bodies of Ukraine”*. Dnipro.
25. Shvets, O. M. (2020). Public security and procedure under quarantine. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 4, 238–241. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-4/57>.
26. Subota, S. I. (2020). Axiological principles of law enforcement activities in the context of civil society development. *Juridical Scientific and Electronic Journal*, 1, 35–38. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/142>.
27. Tolstonov, D. Yu. (2020, March 13). *Regulatory regulation of the activities of the National Guard of Ukraine to ensure public safety* [Conference presentation abstract]. IV International Scientific and Practical Conference “International and national security: theoretical and applied aspects”, Dnipro, Ukraine.
28. Valuiko, O., & Druchek, O. (2020). The concept of law enforcement activities and law enforcement agencies in the light of the concept of national security of Ukraine. *Entrepreneurship, Economy and Law*, 10, 95–100. <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.10.16>.

Received the editorial office: 20 October 2024

Accepted for publication: 14 December 2024

ILIA VOLODYMYROVYCH SHMAHAILO,

Donetsk State University of Internal Affairs;

ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-6150-6035>,

e-mail: ilya.tsc@gmail.com

LAW ENFORCEMENT ACTIVITIES OF THE NATIONAL GUARD UNDER MARTIAL LAW

The National Guard was established at the beginning of Ukraine’s independence, but began its development only after 2014. Its functioning is due to the threat to public security and order of the state, in particular from the Russian Federation. Instead, the National Guard of Ukraine is a military formation that performs law enforcement functions and demonstrates its potential under martial law. Due to the specifics of the structure of this formation, the concepts of “law enforcement function” and “law enforcement activity” are studied. Law enforcement activities during martial law consist in carrying out actions by specially authorized bodies aimed at protecting the rights, freedoms and interests of citizens, the interests of the State and comply with the form specified in law, taking into account the effect of martial law.

It is noted that the National Guard of Ukraine has a number of features, such as adaptability, preventive activities and inextricable connection with the sphere of communications and communications. The law enforcement activities of the National Guard of Ukraine are multidirectional, which emphasises the unique role of this body as a hybrid structure which effectively combines military and law enforcement functions in the context of complex threats to national security.

Based on the identified features, the individual areas of improvement of the National Guard of Ukraine as a law enforcement entity are formulated. Firstly, to integrate successful foreign experience into the domestic structure of the National Guard of Ukraine, since in many developed countries there are military formations that perform similar functions but have more experience and a different set of powers. Secondly, to continue developing the information space and transparency in it, as this is the way to build trust between the National Guard of Ukraine and the population. Thirdly, to pay special attention to the digitalisation of the National Guard of Ukraine as a law enforcement agency, which should also be linked to the improvement of the

competence of the servicemen and women of the National Guard of Ukraine in building an inclusive security environment.

Keywords: *National Guard, law enforcement, martial law, law enforcement agencies, law enforcement function.*

Цитування (ДСТУ 8302:2015): Шмагайло І. В. Правоохоронна діяльність Національної гвардії в умовах воєнного стану. *Право і безпека*. 2024. № 4 (95). С. 147–158. DOI: <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.13>.

Citation (APA): Shmahailo, I. V. (2024). Law enforcement activities of the National Guard under martial law. *Law and Safety*, 4(95), 147–158. <https://doi.org/10.32631/pb.2024.4.13>.